

— | | —

Jan van Mersbergen

—
De grasbijter

Roman

Cossee
Amsterdam

— | | —

Bij de knotwilg met de brandnetels gooide hij de emmer in het gras, schopte de brandnetels en de distels uit elkaar en bukte zich. In de holte onder in de boom vond zijn hand vier grote eieren. Hij kwam moeizaam overeind. Verdomde kippen, zei hij. Hij liet de eieren door zijn hand rollen en keek de boomgaard in. Cees, riep hij. De hond kwam aangerend. Hij liet hem de eieren zien.

Wat zijn dat? Nou?

Cesar stond voor hem.

Nou?

Cesar keek hem recht aan, met zijn gele holle ogen, zijn voorpoten op een tak van de oude dooie appelboom.

Eieren. Het zijn eieren. Van kippen heb ik eieren. En van jou? Niks. Drollen. En een dot herrie. Verder niks.

Hij nam een ei in zijn rechterhand en slingerde het de boomgaard in. De hond rende erachteraan. Sukkel, zei hij en hij draaide zich om en hoorde het ei kapot vallen. De hond blafte. Hij nam de emmer op, legde de eieren erin en liep naar het hek. Toen hij het touw van de spijker haalde keek hij om. De hond blafte tegen het kapotte ei. Enorme sukkel, mompelde hij. En harder: Cees, eten.

De hond rende naar hem toe en ging hem voor door het hek. Een van de schapen blaatte luid. Jullie komen straks aan de beurt, dacht hij en tegen Cesar zei hij: Die schapen daar die vreten wel veel maar daar heb ik wol van, eens in de zoveel tijd.

In de keuken draaide hij een blik voer open en met een vork schepte hij wat in een metalen bak en prakte het fijn. De hond stond piepend en kwispelend naast hem.

Hier.

Hij zette de bak op de plavuizen.

Bedankt hè.

Hij legde de eieren op het aanrecht. Toen hij zich naar de koelkast boog zag hij de moddersporen op de vloer. Godsamme, zei hij en hij opende de deur, schopte zijn laarzen uit tegen de dorpel, sloot de deur weer en veegde de stukken modder met zijn sokken aan de kant. Hij nam de koffiekkan, goot er water in, zette een bruin filter in de houder en vulde hem met koffie. Het oranje lichtje brandde. In de koelkast vond hij een flink stuk kaas. Er lag nog brood in de kist en hij bakte de eieren in een grote pan met kaas en veel peper. Het koffiezetapparaat pruttelde en vanuit de verte klonk het donkere geblaat van een schaap. Langzaam dronk hij de koffie, zijn handen om de warme beker.

Later liep hij over het land dat zich smal en groen uitstreekte achter het huis. Cesar volgde hem. Hij ging het hek naar de eerste wei door en hoorde weer een schaap blaten. De koppen van de rammen keken hem aan. Alle vier stonden ze als beelden in het midden van hun wei, de koppen iets gebogen, de ogen onbeweeglijk. Cesar schoot onder het volgende hek door, zijn buik schoof over de grond. Hij ging de wei van de oaien in en telde ze. Hij kwam tot zes. Bij de slootkant op de hoek van de wei waar de oever laag is keek hij de lengte van de sloot af, maar zag de ontbrekende ooi niet.

Verdomme, zei hij en ook al was hij alleen in het weidse land, hij voelde zich bekeken, door ogen die hij lang niet gezien had en toch goed kende.

Hij sprong over de greppel bij de hoge dunne wilgen en versnelde zijn pas. Cesar rende voor hem uit. Ook in de sloot

aan de achterkant van de wei was niets te zien. Het kroos lag stil en onaangeroerd op het water. Langs de andere kant van de wei rende hij terug. De schapen voelden dat er iets aan de hand was. Hun knieën trilden.

Kom Cees, zei hij en hij bracht Cesar naar de keuken. Hij pakte de telefoon, toetste een viercijferig nummer in en wachtte. Toen zei hij: Met mij, met Francis. Ja. Zou je bij jullie achter willen kijken of er niet een ooi van mij ergens loopt?

Even was hij stil.

Ja, zei hij, nergens te zien. Als je wilt kijken heel graag. Ja, dat is goed. Tot straks. Hij hing op.

In de schuur nam hij een emmer met schapenbrokken en een aluminium ladder. Zijn maag borrelde, niet van de koffie, niet van het eten. Cesar sprong tegen de keukendeur op, hij keek niet om. Terug in de wei bij de ooien zette hij de ladder tegen het gaas en liet de brokken rammelen in de emmer, de schapen reageerden direct. Hij opende het hek, de schapen volgden hem naar de boomgaard. Nu zal ze misschien wel iets van zich laten horen, dacht hij, maar nadat de andere ooien de brokken opgegeten hadden en ze aan het verse gras begonnen bleef de wei ijsig stil. Opnieuw liep hij de wei rond. Nu keek hij ook tussen het hoge riet dat in de drassige greppel in het midden van de wei stond. Hij voelde het water zijn schoenen binnenlopen.

Toen hoorde hij een zacht geluid niet ver bij hem vandaan en hij stapte door het riet. De jonge ooi zat in de slootkant tegen de wei van de rammen aan, een zwarte prop, heel stil. Haar poten en buik zaten onder water. Voorzichtig liep hij langs de bange ooi en sprak het dier toe. Weer het zachte vermoeide geluid. Met de ladder ging hij de sloot over. Het schaap bewoog en hij stond stil.

Rustig maar, zei hij. Langzaam naderde hij. De ooi probeerde zich om te draaien, maar ze kon zich amper bewegen

en toen hij vlak voor haar stond, zijn rechtervoet in het water, greep hij het schaap bij de vettige wol in haar nek. Ook met zijn andere hand pakte hij een pluk wol en hij lichtte het zware schaap op zodat het tegen het gaas stond. Weer stelde hij het dier gerust. De rammen kwamen aanlopen en zonder de ooi los te laten stapte hij over het gaas, ademde in en tilde de ooi over de heining. Met de ooi naast zich liep hij snel naar het hek van de wei. De rammen holden erachteraan, wild snuivend en bokkend.

Wegwezen, zei hij fel.

De ogen van de angstige ooi rolden in de kassen. Hij zag de dikke rollende knikkers in het wit dat nu fel en helder leek. Het was alsof ze naar de hemel wilde kijken en tegelijkertijd naar de aarde, alsof ze niet kon kiezen van angst.

Bij het hek ademde hij een paar keer diep in en uit en toen tilde hij de zware ooi erover en liet haar los. De ooi rende de boomgaard in waar haar moeder en de andere ooien hun koppen maar even van het gras oplichtten. Ook de natte ooi begon te eten alsof er niets gebeurd was.

Hijgend stond hij tegen het hek geleund, zijn beide armen vooruit, zijn hoofd naar beneden, de rammen snuffelden aan zijn broek. Hij had het warm en hij voelde de zachte koele wind in zijn hals. Zijn voorhoofd rustte op het hek. Er prikten geen ogen meer in zijn rug. In zijn gedachten hoorde hij weer het jammerende geblaat en het geplons in het water, en hij vroeg zich af hoeveel tijd er verstreken was tussen de laatste dag dat hij werkelijk iets voor dit land betekend had en vandaag. Hij wist het niet.

Het gras dat tussen het hout van het hek groeide bewoog traag, het gras waarop hij gestaan had kwam langzaam omhoog van de grond, en nu was er weer de stilte die dit land kenmerkte, het niets.

Met de warmte van zijn bed nog om zich heen liep hij over de plavuizen naar de keuken. Cesar blafte en sprong tegen hem op. Hij draaide aan de sleutel van de achterdeur, opende hem en de hond rende naar buiten, omkijkend naar zijn baas. De zon stond in het zuidoosten achter de hooikap. Vliegen deinden in de lucht en de tuin was niet anders dan anders en toch leek de kalmte van de zondag ook hier te heersen, alsof alles en iedereen wist dat het zondag was.

Francis liet Cesar de boomgaard in en ze liepen een stukje. Daarna ging hij terug naar de keuken. Hij waste borden en bestek af in lauw water. De telefoon ging. Hij droogde zijn handen aan de theedoek en nam de telefoon op. Zijn hand trilde. Hij probeerde rustig te ademen. Met Francis, zei hij en hij ging aan tafel zitten.

Hoi, Francis, met Nick, van nummer zeven weet je wel.

Hai.

Ik had een vraag, Francis. Het gaat over die ouwe piano die nog ergens bij jou moet staan.

Ja.

Nou, die piano, daar heb ik iemand voor die hem over wil nemen. Kan dat?

Tsja.

Iemand die er echt mee geholpen is.

Ik weet het niet, zei Francis. Dat ding staat hier al zo lang. Even dacht hij na. Hij keek het huis in. Ik bedoel, je raakt toch, hoe zeg je dat, gehecht aan zo'n ding. Ook al staat ie daar maar.

Dat is wel zo maar ik ken iemand die er een nodig heeft.
Echt nodig heeft, weet je wel.

Wie is het?

Ik weet niet of je haar kent. Cecile. Ik ben een neef van haar.
Haar vader had vroeger het café aan de dijk. Hij is mijn oom.

Ik weet het niet.

Ze is van onze leeftijd. Misschien zat ze zelfs bij jou in de
klas, dat kan goed.

Cecile, dacht hij, en nu herinnerde hij zich wie ze was. Hij
wist waar ze altijd zat in de klas, een stuk voor hem. Hij wist
welke kleur haar ze had, en dat ze soms dezelfde weg naar
huis fietste als hij, tot het kruispunt. Hij haalde haar soms in,
met de brommer, samen met de broer van John. Hij zei: Ja.

Is het goed dat ik hem kom halen?

Ja.

Weer was het stil aan beide kanten van de lijn. Cesar ging
aan zijn voeten liggen.

Enne, hoeveel moet je ervoor hebben?

Weet ik niet. Ik heb geen verstand van piano's.

Zeg maar.

We zien wel. Wanneer wil je hem komen halen?

Nou, het liefst vandaag. Cecile is nou hier bij ons.

Vandaag, zei hij en hij dacht na maar hij wist dat er nie-
mand op bezoek zou komen en zei: Goed. Heb je een aanhan-
ger of zoiets?

Ja.

Ik zet hem wel vast buiten.

Doe geen moeite. Ik neem wel een karretje mee om hem te
verrijden. Tot straks dan hè, Francis.

Ja, tot straks.

Tot straks, hoorde hij nog en hij hing op. Hij liep naar de
andere kant van het huis en haalde boeken, tijdschriften met
motoren op de cover, bekers, een vaas en allerlei andere voor-

werpen van de piano. Blies het stof eraf. Hij opende de klep, haalde de groene lap weg, en de witte en zwarte toetsen lagen voor hem als een mysterie. Hij drukte er een paar in, het voelde zwaar onder zijn vingers, de tonen klonken bot en luid. Cesar blafte.

Uit de schuur haalde hij twee stevige planken die hij tegen de dorpel legde. Eronder plaatste hij bakstenen om het hout te verstevigen. Hij ging terug naar de piano en trok hem tussen de tafel en het raam door. De kleine wielen liepen zwaar over de plavuizen. Soms moest hij de piano over een diepe voeg tillen en dan merkte hij hoe zwaar het ding was. De plank was net breed genoeg. Hij trok hem erop en heel langzaam duwde hij de piano de drempel over, hem steeds recht houdend.

Als ie er maar niet aflazert, dacht hij, dan krijg ik hem er nooit van zijn levensdagen meer op.

Het lukte hem de piano de drempel over te duwen. Toen het instrument buiten stond was zijn voorhoofd nat van het zweet. Gelukt, zei hij en hij legde de lange groene lap weer op de toetsen en sloot de klep.

Een uur of wat later blafte Cesar en daar was de auto van Nick, een grote zwarte BMW met een aanhanger erachter. Blijf, zei hij tegen de hond. Hij trok de keukendeur dicht, liep naar het hek en riep dat hij hem het beste achterstevoren in kon steken.

Goed, riep Nick uit het opengedraaide raam en hij reed de aanhanger behendig achteruit de oprit op. Toen de auto binnen het hek stond duurde het even voordat Nick van achter het stuur vandaan kwam. Ook het andere portier ging open en een vrouw stapte uit.

Francis, dit is Cecile.

Hoi, zei hij en hij zag haar bruine haren, haar gezicht, haar groene ogen. Hij bleef bij het hek staan, gebaarde met zijn arm en zei: Hier staat ie.

Ze liepen om het huis heen. Hij wachtte tot ze naast hem liep en zei: Wij hebben bij elkaar in de klas gezeten, op de middelbare school.

Ja, zei ze. Ze leek aan Nick te willen vragen of dat echt zo was.

Hij liet hun de piano zien.

Je hebt hem al buiten staan, zei Nick.

Ja.

Cecile liep naar de piano, haar hand streek over het donkere hout.

Ik geloof dat er ook nog een krukje bij hoort, zei Francis. Hij ging het huis in en kwam even later terug met een krukje van dezelfde kleur hout als de piano. De bekleding was van donkerrode damast.

Hier, zei hij en gaf haar het krukje.

Dank je.

Zullen we dan maar? zei Nick, die naast hem ging staan. Maar Cecile keek hen aan en zei: Nu hij hier zo staat, mag ik?

Ze knikten. Hij wist dat wanneer een van hen gezegd had dat het niet kon, ze het dan toch gedaan had. Ze zette het krukje achter de piano, opende de klep, haalde de lap weg en ging langzaam zitten. Haar voeten zochten de pedalen. Ze ademde rustig. En toen bewogen haar vingers over de toetsen, en over de weilanden en tussen de stille bomen klonk de muziek, helder en prachtig, droevig. De vogels waren stil, zelfs de jonge zwaluwen die in de schuur zaten maakten geen geluid, de mussen onder het rieten dak van de hooikap waren stil, en ook de schapen waren stil. Ze sloot haar ogen en haar hoofd bewoog op de melodie. Haar vingers dansten over de toetsen. Cesar durfde niet te blaffen, durfde zich zelfs niet te bewegen. Ze speelde het mooiste lied dat hij ooit gehoord had, het omarmde het huis en de tuin, en het omarmde hem. Hij was bang dat Nick aan hem kon zien dat hij het mooi vond en hij ging

iets achter hem staan. Ceciles schouders bewogen en ze gleed naar het puntje van de kruk. De hak van haar schoen stond op de bestrating, haar tenen op het pedaal. Hij dacht dat de mensen in de andere huizen aan de weg het zouden kunnen horen en hij was trots dat zulke muziek bij hem vandaan kwam.

Opeens hield de muziek op en was er alleen nog het geluid van de klep die dichtviel.

Hij is een beetje vals, zei ze.

O, zei Francis zonder te weten wat hij moest zeggen. Hij wist ook niet wat hij eraan had kunnen doen. Ze stond op en Nick zei: Zullen we dan maar?

Ja.

Cecile liep op hem af en zei: Dankjewel.

Geen dank.

Nick riep: Weet je al hoeveel je ervoor moet hebben?

Hij keek naar haar, naar de haren die voor haar gezicht waaiden, naar haar hand die de haren uit haar gezicht streek, en hij dacht aan de muziek en zei: Neem maar mee. Jij kunt er beter mee overweg dan ik.

Echt? zei ze en ze maakte een sprongetje.

Ja.

Dankjewel, zei ze weer. Hij dacht dat ze naar hem toe wilde komen maar ze bleef staan, haar handen voor haar buik. Ze friemelde haar vingers in elkaar en lachte, tot ze haar blik afwendde en wat draaide op haar benen.

Francis liep naar Nick die bij de piano stond maar hij bedacht zich, draaide zich om, deed een pas in haar richting en zei: Ik wilde je nog vragen van wie die muziek is.

Van Mendelssohn.

Mendelssohn.

Ja. Uit zijn 'Lieder ohne Worte'.

Hoe?

Lieder ohne Worte, zei ze.

Lieder ohne Worte, herhaalde hij binnensmonds. Nick kwam tussenbeide, hij vroeg hem mee te helpen met het inladen. Nick en hij liepen naar de piano en rolden hem moeizaam over de dunne klinkers. Toen ze bij de aanhanger waren maakte Nick het zeil los. Francis haalde een paar zware blokken hout uit de schuur, nam de planken die hij gebruikt had, ontkoppelde de aanhanger, lichtte hem aan de voorkant op en zette de blokken eronder zodat de aanhanger scheef stond. Daarna maakte hij een loopplank en samen met Nick duwde hij de piano ertegenop. Het ging moeizaam.

Ze kan beter mondharmonica gaan spelen, zei Nick.

De aanhanger kantelde toen het gewicht van de piano erop kwam. Francis vloekte en Nick vroeg wat er was en hij zei: Je achterlicht.

Verdomme.

Het roodgele kunststofkapje van het licht lag op de grond, het was door de schroeven heen gesprongen.

En die andere? vroeg Francis.

Verdomme.

Ook?

Ja, ook kapot.

Die maken we straks wel, zei Francis en hij keek over de rand van de aanhanger naar Nick. Hij zag zijn korte donkere haren, zijn opgeschoren nek, en hij zag dat hij een ring in zijn oor had, een kleine zilveren ring.

Ze tilden de piano verder de aanhanger in tot hij terugkiepte en Nick hem aan de voorkant op de trekhaak legde. Francis hoorde de klik van de koppeling en sloot de klep. Hij zuchtte. Hij merkte dat zijn oksels vochtig waren, de mouwen van zijn shirt ook. Hij keek waar Cecile was maar zag haar nergens. Toen hij langs Nick liep en door de achterrauit van de auto keek zag hij haar zitten. Al die tijd had ze daar gezeten. Nick sneed een eind oranje kunststofouw in vier stukken en bond de pia-

no aan de metalen randen van de kar. Francis haalde een paar ringetjes en een schroevendraaier en zette de kapjes weer op de lichten. Er was een gloeilampje kapot maar hij zei niets tegen Nick. Nadat het zeil weer dicht was en Nick hem met een glimlach en met veel woorden bedankt had zei hij: Geen dank.

Hij liep mee naar de auto. Nick stapte in en Francis zag haar op de andere stoel zitten. Ze keek recht voor zich uit.

Nogmaals bedankt, Francis, riep Nick.

En dat krukje? vroeg hij, wijzend naar achter de aanhanger. Nick keek naar Cecile. Ze schudde haar hoofd. Ik heb er zelf een, zei ze zonder om te kijken.

Nou, veel plezier ermee, zei Francis en nu keek ze op en lachte ze weer naar hem.

Bedankt, zei Nick. Even later reed de auto langzaam de weg op. De aanhanger hobbelde erachteraan. Hij keek hen na tot ze voorbij de bocht waren en het land weer bestond uit de platte groene vlakken, de bomen, de huizen en de kerktoren in de verte. Hij keek naar dat vertrouwde beeld en besepte dat hij niet wist waar zijn piano terecht zou komen.

Hij ging door het hek en zag dat de bestrating leeg was, op het krukje na. Hij nam het ding op, zette het in de schuur en ging het huis binnen. Cesar sprong tegen hem op. Wacht even, zei hij en hij scheurde een stuk papier van een reclamefolder. Daarop schreef hij de naam van de componist en de titel van het muziekstuk. Hij spelde de woorden zoals hij dacht dat het goed was.

Aan het einde van de dag zag hij de kringen op het water in de sloot. De zon verdween tussen de lage wolken. Hij dacht aan Cecile. In de stilte van de weilanden en in de bewegingen die er om hem heen waren hoorde hij de muziek die ze gespeeld had.